

Vissa internationella adoptionsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2008/09:109 Vissa internationella adoptionsfrågor. Inga följdmotioner har väckts. Utskottet behandlar i detta ärende dock sex motioner från den allmänna motionstiden 2008.

I propositionen föreslår regeringen vissa ändringar i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling (LIA) i fråga om auktorisation av sammanslutningar som förmedlar internationella adoptioner. Ändringsförslagen innebär i huvudsak följande. Auktorisation ska kunna ges även för att arbeta med adoptionsförmedling i en viss del av ett annat land eller med en viss adoptionskontakt och inte som i dag endast för hela landet. Vidare föreslås att frågan om bedömningen av en adoptionssammanslutnings sidoverksamhet ska göras i samband med beslutet om sammanslutningens auktorisation för adoptionsförmedling i ett visst land, en del av ett land eller med en viss adoptionskontakt. Regeringen föreslår också att en uttrycklig reglering införs även beträffande auktorisation för arbete utomlands med innebörden att det ska stå klart att adoptionssammanslutningen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke. Slutligen föreslås att det s.k. balanskravet tas bort.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen och avstyrker samtliga motioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Ändringar i lagen om internationell adoptionsförmedling	7
Vissa övriga adoptionsfrågor	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Propositionen	14
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Ändringar i lagen om internationell adoptionsförmedling**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:109.

2. **Vissa övriga adoptionsfrågor**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:So264 av Jan-Evert Rådström och Björn Hamilton (båda m),

2008/09:So398 av Kjell Eldensjö (kd),

2008/09:So425 av Jan-Evert Rådström och Bertil Kjellberg (båda m),

2008/09:So549 av Börje Vestlund och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s),

2008/09:So566 av Margareta Pålsson m.fl. (m) och

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 38.

Stockholm den 12 mars 2009

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Marianne Kierkemann (m), Lars U Granberg (s), Tobias Krantz (fp), Marina Pettersson (s), Lennart Axelsson (s), Margareta B Kjellin (m), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Finn Bengtsson (m), Rosita Runegrund (kd) och Gunnel Wallin (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2008/09:109 Vissa internationella adoptionsfrågor föreslår regeringen vissa ändringar i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling (LIA) i frågor som gäller auktorisation av sammanslutningar som förmedlar internationella adoptioner. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Utskottet behandlar också sex motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008 som rör adoptionsfrågor. Motionsyrkandena finns i bilaga 1.

Bakgrund

Nuvarande bestämmelser om internationell adoptionsförmedling

Bestämmelser om internationell adoptionsverksamhet finns i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling (LIA). Med internationell adoptionsförmedling avses enligt 2 § LIA verksamhet som har till syfte att skapa kontakt mellan den eller de som önskar adoptera ett barn å ena sidan och myndigheter, organisationer, institutioner eller enskilda personer i det land där barnet har sitt hemvist å den andra samt att även i övrigt lämna den hjälp som behövs för att en adoption ska kunna genomföras. Myndigheten för internationella adoptionsfrågor (MIA) är den myndighet som har till uppgift att besluta om auktorisation av sammanslutningar som ska arbeta med internationell adoptionsförmedling och som har tillsyn över dessa sammanslutningar. Den som vill adoptera ett barn från utlandet ska, med vissa undantag, enligt 4 § LIA anlita en sammanslutning som har auktorisation av MIA.

Auktorisation av adoptionsammanslutningar för att arbeta med internationell adoptionsförmedling sker i två steg. Det första steget avser auktorisation för sammanslutningens arbete i Sverige (6 § LIA). Det andra steget avser auktorisation för sammanslutningens verksamhet i ett visst land (6 a § LIA). En sammanslutning måste ha auktorisation för adoptionsförmedling i Sverige för att komma i fråga för auktorisation för förmedling i ett annat land. Skulle den s.k. Sverige- eller grundauktoriseringen återkallas, faller även auktorisationen för adoptionsarbete utomlands.

För att en sammanslutning ska få auktorisation enligt 6 § LIA för adoptionsförmedling i Sverige – dvs. i det första steget av auktorisationsprövningen – krävs att den har till huvudsakligt syfte att förmedla internationella adoptioner. Det ska vidare stå klart att sammanslutningen kommer att förmedla internationella adoptioner på ett sakkunnigt och omdö-

mesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta rikt-
märke. För auktorisation krävs också att sammanslutningen har stadgar,
styrelse och revisorer och att den är öppen. Om en adoptionssammanslut-
ning bedriver någon annan verksamhet än internationell adoptionsförmed-
ling, s.k. sidoverksamhet, får den andra verksamheten inte äventyra
förtroendet för adoptionsverksamheten.

Enligt 6 a § LIA – dvs. i det andra steget av auktorisationsprövningen –
ges auktorisation för adoptionsförmedling i ett visst annat land under förut-
sättning att det andra landet har en tillförlitlig reglering av den internatio-
nella adoptionsverksamheten, en fungerande administration och att
sammanslutningen kan redovisa kostnaderna i utlandet och hur de fördelar
sig. Vidare krävs att det med hänsyn till kostnadsbild, balansen mellan
de svenska sammanslutningarna och omständigheterna i övrigt bedöms
som lämpligt att sammanslutningen inleder eller fortsätter adoptionsverk-
samheten i landet, det s.k. balanskravet. Slutligen krävs att behörig myndig-
het i det aktuella landet har gett tillstånd till eller förklarat sig vara beredd
att acceptera sammanslutningens verksamhet i landet.

Sju adoptionssammanslutningar har för närvarande auktorisation av
MIA för att arbeta med internationell adoptionsförmedling i Sverige samt i
samma lag 34 länder.

Adoption av svenska barn

Den grundläggande regleringen av adoption i föräldrabalken gäller alla
ärenden om adoption, dvs. både inhemska och internationella. De kan
dock sägas utgå från adoption av ett barn med ursprung i Sverige, efter-
som bestämmelser om exempelvis adoptionsbarnets och föräldrarnas sam-
tycke typiskt sett har en naturligare tillämpning på sådana adoptionsären-
den än på de internationella, där barnet oftare är väldigt litet och
föräldrarna okända. De senaste årtiondena har emellertid antalet adoptioner
av svenska barn successivt minskat. De flesta sådana adoptioner avser
numera styvbarn och barn som är placerade i fosterhem. Bestämmelserna i
föräldrabalken anger de grundläggande förutsättningarna för adoption,
såsom krav på samtycke, förbud mot ersättning och domstols handlägg-
ning av tillståndsärendet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ändringar i 6 § och 6 a § lagen
(1997:192) om internationell adoptionsförmedling (LIA) i frågor om aukto-
risation av sammanslutningar som förmedlar internationella adoptioner.
Regeringen föreslår att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor
(MIA) även ska kunna ge en auktoriserad sammanslutning auktorisation
för att arbeta med adoptionsförmedling i en viss del av ett annat land eller
med en viss adoptionskontakt, i stället för att som nu endast kunna ge auk-

torisation för hela landet. Vidare föreslås att frågan om bedömningen av en auktoriserad sammanslutnings sidoverksamhet ska göras i det sammanhang som gäller sammanslutningens auktorisation för ett visst land eller en viss del av ett land eller med en viss adoptionskontakt. I dag ingår denna bedömning i prövningen av auktorisation för sammanslutningens arbete i Sverige. Regeringen föreslår även att det i 6 a § LIA förs in en ny punkt med innebörden att det ska stå klart att adoptionsammanslutningen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke, för att auktorisation ska kunna beviljas för ett visst land, del av ett visst land eller med viss adoptionskontakt. Regeringen föreslår också att det s.k. balanskravet tas bort.

Förslagen väntas enligt propositionen inte medföra några ekonomiska konsekvenser.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2009.

Utskottets överväganden

Ändringar i lagen om internationell adoptionsförmedling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Propositionen

Auktorisation för en viss del av ett annat land eller en viss adoptionkontakt

Enligt 6 a § LIA får MIA bevilja en sammanslutning, som redan har auktorisation för adoptionsförmedling i Sverige, auktorisation för att arbeta i ett annat land. Med nuvarande lydelse kan MIA inte bevilja auktorisation för arbete i en viss del av ett land eller med en viss adoptionkontakt utan beslutet måste gälla generellt för hela landet. Detta får till följd att förmedlingen överhuvudtaget inte kan bedriva adoptionsförmedling i ett land, om det finns tveksamheter med hänsyn till förhållandena i en del av landet. I de fall auktorisation redan är beviljad måste den återkallas för verksamhet i hela landet om sådana problem uppstår. Det kan dock enligt propositionen vara så att verksamheten fungerar väl i delar av landet, medan den fungerar mindre väl i andra delar av landet. På samma sätt bör MIA kunna bevilja auktorisation för en sammanslutnings adoptionsverksamhet med en viss adoptionkontakt i ett annat land. Med adoptionkontakt avses i detta sammanhang adoptionssammanslutningens samarbetspartner i utlandet, t.ex. en myndighet, organisation eller institution.

Den föreslagna ändringen kommer enligt regeringen att innebära att adoptionssammanslutningarna kan komma att arbeta i fler länder än för närvarande, vilket skulle kunna möjliggöra för fler barn att få föräldrar.

Kraven för auktorisation för adoptionsförmedling i ett visst land, en viss del av ett land eller med en viss adoptionkontakt

Enligt dagens regler i 6 § LIA får auktorisation för internationell adoptionsverksamhet i Sverige, dvs. det första steget i auktorisationsprövningen, ges endast om det står klart att sammanslutningen i fråga kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke. Motsvarande krav finns inte i 6 a § LIA, dvs. för auktorisation för adoptionsförmedling i utlandet – det andra steget i prövningen. Denna ordning, liksom den omständigheten att det är vanligast att sammanslutningar ansöker om auktorisation enligt 6 §

respektive 6 a § LIA i två skilda steg, försvårar enligt regeringen bedömningen av om sammanslutningen har tillräcklig grad av sakkunskap och omdöme när det gäller den utländska delen av adoptionsförmedlingsarbetet. När en sammanslutning ansöker om s.k. Sverigeauktorisering, vilket med dagens regler föranleder den enda prövningen av sammanslutningens sakkunskap och omdöme, behöver den inte ha skaffat sig detaljkunskaper om arbetet i det land från vilket den avser att förmedla barn. Eftersom förhållandena i de olika ursprungsländerna skiljer sig åt kan det vara avsevärt mer komplicerat att förmedla adoptioner från vissa länder än från andra. Det kan enligt regeringen tänkas att en sammanslutning brister i sakkunskap och omdöme när det gäller adoptionsförmedling från ett visst land även om den fungerar väl när det gäller andra länder.

För att uppnå överensstämmelse med de krav som uppställs i 6 § LIA för internationell adoptionsförmedling i Sverige föreslås därför att det införs en bestämmelse i 6 a § LIA med motsvarande krav för auktorisation för adoptionsförmedling i ett visst land, en viss del av ett land eller med en viss adoptionskontakt.

De auktoriserade sammanslutningarnas sidoverksamhet

När en adoptionssammanslutning bedriver annan verksamhet än internationell adoptionsförmedling får den andra verksamheten inte äventyra förtroendet för adoptionsverksamheten. Detta prövas enligt 6 § LIA i samband med sammanslutningens ansökan om auktorisation för att arbeta i Sverige, dvs. i det första steget i auktorisationsprövningen. Med annan verksamhet avses i detta sammanhang exempelvis biståndsverksamhet, kyrklig verksamhet, allmänt hjälparbete och missionärsverksamhet. Denna bestämmelse infördes för att tydliggöra att adoptionsverksamheten skulle hållas skild från annan verksamhet och för att det inte skulle uppstå situationer där exempelvis bistånd ses som betalning för att förmedla barn för adoption (prop. 2003/04:131 s. 36). Någon motsvarande bestämmelse finns inte i 6 a § LIA för prövningen av auktorisation för adoptionsförmedling i utlandet.

Den övriga verksamhet (t.ex. biståndsprojekt) som en adoptionssammanslutning svarar för utöver själva adoptionsverksamheten bedrivs i de flesta fall i barnens ursprungsländer, inte i Sverige. En situation skulle enligt regeringen kunna uppstå där det visar sig att en sammanslutnings sidoverksamhet i ett visst land riskerar att äventyra förtroendet för adoptionsverksamheten i det landet även om förtroendet inte påverkas generellt för sammanslutningens lämplighet. En konsekvens av nuvarande bestämmelser är dock att sammanslutningens grundauktorisering (dvs. den som ges genom det första steget i auktorisationsprövningen) riskerar att nekas eller bli indraget. För att undvika detta föreslås att kravet på att sidoverksamhet inte får äventyra förtroendet för adoptionsverksamheten flyttas från 6 § till 6 a § LIA. Detta innebär att denna fråga kommer att bedömas i samband med prövningen av en ansökan om auktorisation för adoptionsarbete i ett visst land, en del av ett visst land eller en med en viss adoptionskontakt.

Regeringen påpekar dock att om en adoptionssammanslutnings sidoverksamhet i ett visst land bedrivs på ett sådant sätt att den äventyrar förtroendet för adoptionsverksamheten kan detta givetvis innebära att sammanslutningens mer generella omdöme sätts i fråga. Detta kan i sin tur påverka adoptionssammanslutningens möjligheter att få eller behålla grundauktorisering enligt 6 § LIA.

Det s.k. balanskravet

Enligt 6 a § LIA får en sammanslutning beviljas auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i ett visst land om det med hänsyn till kostnadsbilden, balansen mellan de svenska sammanslutningarna och omständigheterna i övrigt bedöms som lämpligt att sammanslutningen inleder eller fortsätter ett samarbete med landet. Syftet med bestämmelsen är att begränsa konkurrensen mellan svenska adoptionssammanslutningar, särskilt i samband med att antalet barn för adoption minskar och antalet sökande ökar. MIA bör därför eftersträva en balans i storlek mellan de svenska sammanslutningarna. Om flera sammanslutningar söker auktorisation för samma land, skulle det t.ex. vara möjligt att ge de mindre sammanslutningarna prioritet, om kvalifikationerna i övrigt är likvärdiga (prop. 2003/04:131 s.141).

I propositionen görs dock bedömningen att det s.k. balanskravet inte har haft den betydelse som var avsedd när bestämmelsen infördes, liksom att den är svårillämpad. Regeringen föreslår därför att kravet på balans mellan auktoriserade sammanslutningar tas bort.

Utskottets ställningstagande

Ett grundläggande krav för att en sammanslutning ska få auktorisation att förmedla barn från ett annat land för adoption i Sverige är enligt utskottet att sammanslutningen kan motsvara högt ställda krav vad avser bl.a. rätts-säkerhet, etik, omdöme och sakkunskap. Förhållandena kan skilja sig åt i de olika ursprungsländerna, vilket kan innebära att det måste ställas högre krav på förmedling från ett visst land än från ett annat respektive från en del av ett land än från en annan del. Prövningen av om en viss sammanslutning bör få auktorisation för adoptionsförmedling måste alltid ha barnets bästa som främsta utgångspunkt. Utskottet ser positivt på de föreslagna justeringarna av lagstiftningen, som enligt utskottets mening medger en mer ändamålsenlig prövning av de krav som bör ställas på adoptionsförmedlingar och som kan möjliggöra för fler barn att få föräldrar och trygga uppväxtförhållanden. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet den föreslagna lagändringen.

Vissa övriga adoptionsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om åtgärder för att öka antalet adoptioner till samkönade par, möjligheterna till adoption för äldre föräldrar, krav på auktorisation för förmedling av inhemska adoptioner m.m.

Motioner

I motion So549 av Börje Vestlund och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s) begärs ett tillkännagivande om att samtal bör inledas med givarländer för att möjliggöra adoptioner till samkönade par. Motionärerna anför att flera samkönade par är godkända som adoptionsföräldrar men eftersom inget annat land accepterar adoption till homosexuella par går det inte att genomföra adoptionerna i praktiken.

I motion So264 av Jan-Evert Rådström och Björn Hamilton (båda m) begärs ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till adoption för äldre föräldrar. Ett liknande yrkande finns i motion So398 av Kjell Eldensjö (kd).

I motion So425 av Jan-Evert Rådström och Bertil Kjellberg (båda m) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdra åt de pågående utredningar som hanterar frågor om adoptioner att ta upp frågan om auktorisation av organisationer för förmedling av adoptioner inom Sverige.

I motion So566 av Margareta Pålsson m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om att underlätta adoption av svenska barn. Motionärerna anför att risken för bl.a. psykiska besvär och drogmisbruk enligt forskningen är högre för barn som varit placerade i familjehem. Att i stället ge barnen möjligheten att bli del av en trygg familj skulle väsentligt öka deras utsikter att få ett bra liv.

I motion A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 38 begärs ett tillkännagivande om att verka för att internationella adoptioner möjliggörs för personer med funktionsnedsättning. Motionärerna anför att reglerna för adoption i de flesta aktuella ursprungsländerna utesluter adoption till personer med funktionsnedsättning och att regeringen bör arbeta aktivt för att förmå dessa länder att ompröva sin reglering.

Gällande rätt, pågående utredningsarbete och tidigare behandling

De grundläggande bestämmelserna om adoption finns som nämnts i 4 kap. föräldrabalken. När det gäller internationella adoptioner finns också bestämmelser i lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. Det finns också vissa processuella regler av betydelse i lagen (1971:796) om internationella rättsförhållanden rörande adoption. Bestämmelser om

internationell adoptionsverksamhet finns i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling (LIA), vilket beskrivs ovan. I socialtjänstlagen (2001:453) regleras frågor om socialnämndens medgivande vid internationell adoption.

Av de grundläggande bestämmelserna om adoption i föräldrabalken framgår i huvudsak följande. Den som ska få tillstånd att adoptera ska, med vissa undantag, ha fyllt 25 år. Makar får inte adoptera annat än gemensamt och inga andra än makar får adoptera gemensamt. Med makar likställs sedan 2003 personer som ingått registrerat partnerskap. Samtycke krävs av ett adoptivbarn som har fyllt 12 år, om inte barnet är under 16 år och allvarligt skulle skadas av att bli tillfrågat eller på grund av exempelvis psykisk störning är förhindrad att lämna samtycke. Barnets föräldrar ska lämna samtycke till adoptionen. Samtycke krävs inte från en förälder som exempelvis är psykiskt sjuk eller befinner sig på okänd ort. Rätten ska pröva om det är lämpligt att adoptionen äger rum. Som underlag i denna prövning ska yttranden från bl.a. socialnämnden inhämtas. Ersättning får inte betalas ut för adoptionen.

Enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453) ska socialnämnden pröva om sökanden, bl.a. med hänsyn till ålder, hälsotillstånd och socialt nätverk, är lämplig att adoptera och om medgivande ska ges till att adoptionsförfarandet får fortsätta när ett visst barn har föreslagits för adoption.

Sverige, liksom flertalet av världens stater, har anslutit sig till FN:s konvention om barnets rättigheter. Sverige har vidare anslutit sig till 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner. Enligt de båda konventionerna ska internationell adoption ske med beaktande av barnets bästa. Haagkonventionen bygger på ett system av samarbete mellan barnets ursprungsland och mottagarlandet. Innan det blir fråga om en internationell adoption ska myndigheterna i barnets ursprungsland utreda om barnet kan få en ny familj i sitt hemland.

2008 års adoptionsutredning (dir. 2007:150) har i uppdrag att göra en samlad översyn av reglerna om adoption i 4 kap. föräldrabalken. I uppdraget ingår bl.a. att överväga om barnperspektivet bör komma till tydligare uttryck, om bestämmelserna om domstolens beslutsunderlag i ärenden om tillstånd är lämpligt utformade, om sambor bör få adoptera gemensamt, om ålderskraven för adoption bör ändras och om bestämmelserna om krav på adoptivbarnets samtycke bör ändras. Vidare ska man överväga om det behövs tydligare eller ändrade regler för socialnämndens prövning enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen. Utredningsuppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2009.

Även Barnskyddsutredningen (dir. 2007:168), som ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 juni 2009, berör i viss mån frågor om adoption. Med anledning av den del av uppdraget som rör frågor om långsiktighet i vården för barn i familjehem ska utredaren överväga utökade möjligheter för familjehemsföräldrar att adoptera ett långtidsplacerat barn.

Den 11 september 2008 anförde socialminister Göran Hägglund följande i ett svar på en skriftlig fråga (fr. 2007/08:1591) om vilka initiativ regeringen har tagit mot bakgrund av att den lagändring som gav samkönade par rätt till adoption ännu inte lett till några adoptioner.

De som av socialnämnden bedöms vara lämpliga som adoptivföräldrar kan därefter genom en adoptionsorganisation ansöka om att få adoptera ett barn.

Det är därefter i barnens ursprungsländer som beslutet fattas om vem som kan få adoptera ett utländskt barn. Varken Sverige eller något annat land kan tvinga dessa länder att lämna barn för adoption till homosexuella sökande. I samband med att antalet barn för adoption minskar i många ursprungsländer har köerna av heterosexuella sökande par ökat, vilket ytterligare försvårar för homosexuella par att komma in fråga.

Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, MIA, följer utvecklingen i utlandet och tar alltid – vid möten med representanter för barnens ursprungsländer, både i Sverige och i utlandet – upp frågan om att den svenska lagstiftningen ger möjlighet för samkönade par att utses som adoptionsföräldrar. MIA har också tagit upp frågan vid möten med andra europeiska mottagarländer.

I svar på en skriftlig fråga (fr. 2008/09:251) om fördröjning av adoptionsärenden och adoptantens ålder anförde justitieminister Beatrice Ask den 26 november 2008 följande.

Kjell Eldensjö har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att likabehandlingsprincipen ska råda i fråga om ålder när personer ansöker om att bli adoptanter.

Det är viktigt att framhålla att det är barnets bästa som ska stå i fokus i ärenden om adoption. En adoption får bara ske om den är till fördel för barnet.

När en person ansöker om att bli adoptant får socialnämnden enligt 6 kap. 12 § socialtjänstlagen (2001:453) lämna medgivande till adoptionen endast om den sökande är lämpad att adoptera. Vid lämplighetsprövningen ska särskild hänsyn tas bland annat till sökandens ålder, hälsotillstånd, personliga egenskaper och sociala nätverk. Eftersom lämplighetsprövningen ska göras i det enskilda fallet är det naturligt att bedömningarna skiljer sig åt i olika ärenden.

Regeringen har tillsatt en utredning som har i uppdrag att göra en allmän översyn av reglerna om adoption i 4 kap. föräldrabalken (dir. 2007:150). [...] Jag är inte beredd att föregripa resultatet av utredarens arbete.

Socialutskottet behandlade senast motionsyrkanden om adoption i bet. 2007/08:SoU14. Utskottet avstyrkte motioner om, såvitt här är aktuellt, ökade möjligheter för samkönade par att genomföra internationella adoptioner och anförde då följande (s. 35 f.).

Vidare konstaterar utskottet att Myndigheten för internationella adoptioner följt utvecklingen när det gäller möjligheten för registrerade partner att bli godkända som adoptionsföräldrar. (...) Mot bakgrund av det anförda och då pågående utredningsarbete inte bör föregripas anser utskottet att något initiativ inte bör tas med anledning av motionerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att reglerna om adoption för närvarande är föremål för en allmän översyn av 2008 års adoptionsutredning. I utredningens uppdrag ingår bl.a. att se över bestämmelser som rör adoptionsföräldrars ålder. Frågor som rör ökade möjligheter att adoptera svenska barn är vidare föremål för utredning av Barnskyddsutredningen. Båda dessa utredningsuppdrag ska redovisas under detta år. Utskottet konstaterar vidare att Myndigheten för internationella adoptionsfrågor vid sina kontakter med ursprungsländer följer upp frågan om möjligheterna för samkönade par att adoptera och i detta sammanhang informerar om den svenska lagstiftningen. Mot bakgrund av det redovisade anser utskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ med anledning av motionerna So264 (m), So398 (kd), So425 (m), So549 (s), So566 (m) och A402 (mp) yrkande 38. Motionerna avstyrks.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:109 Vissa internationella adoptionsfrågor:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:So264 av Jan-Evert Rådström och Björn Hamilton (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheterna till adoption för äldre föräldrar.

2008/09:So398 av Kjell Eldensjö (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adoptivföräldrars ålder.

2008/09:So425 av Jan-Evert Rådström och Bertil Kjellberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att riksdagen bör uppdra åt aktuella utredningar att ta upp frågan om auktorisation av organisationer för förmedling av adoptioner inom Sverige.

2008/09:So549 av Börje Vestlund och Gunilla Carlsson i Hisings Backa (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om adoptioner i samkönade relationer.

2008/09:So566 av Margareta Pålsson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta adoption av svenska barn.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att internationell adoption möjliggörs för personer med funktionsnedsättning.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling

Härigenom föreskrivs att 6 och 6 a §§ lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i Sverige får ges endast åt sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att förmedla internationella adoptioner. *Om en sammanslutning även bedriver annan verksamhet än internationell adoptionsförmedling, får den andra verksamheten inte äventyra förtroendet för adoptionsverksamheten.* Auktorisation får ges endast om det står klart att sammanslutningen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke. För auktorisation krävs vidare att sammanslutningen har styrelse och revisorer samt stadgar som innebär att sammanslutningen är öppen.

6 §¹

Auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i Sverige får ges endast åt sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att förmedla internationella adoptioner. Auktorisation får ges endast om det står klart att sammanslutningen kommer att förmedla adoptioner på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktmärke. För auktorisation krävs vidare att sammanslutningen har styrelse och revisorer samt stadgar som innebär att sammanslutningen är öppen.

6 a §²

En sammanslutning, som har auktorisation enligt 6 §, får beviljas auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i ett annat land under förutsättning att

En sammanslutning, som har auktorisation enligt 6 §, får beviljas auktorisation att arbeta med internationell adoptionsförmedling i ett annat land, *i viss del av ett annat land eller med viss adoptionskontakt i ett annat land*, under förutsättning att

¹ Senaste lydelse 2004:769.

² Senaste lydelse 2004:769.

1. det andra landet har en adoptionslagstiftning eller annan tillförlitlig reglering av internationell adoption, som beaktar de grundläggande principer för internationell adoption som uttrycks i Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter och i 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner,

2. det andra landet har en fungerande administration kring internationell adoptionsverksamhet,

2. det andra landet *eller den aktuella delen av det andra landet* har en fungerande administration kring internationell adoptionsverksamhet,

3. *det står klart att sammanslutningen kommer att förmedla adoptioner från det andra landet eller den aktuella delen av det andra landet på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt, utan vinstintresse och med barnets bästa som främsta riktämne,*

3. sammanslutningen redovisar kostnaderna i *utlandet* och hur de fördelar sig, och

4. sammanslutningen redovisar kostnaderna i *det andra landet* och hur de fördelar sig,

4. det med hänsyn till kostnadsbilden, *balansen mellan de svenska sammanslutningarna* och omständigheterna i övrigt bedöms som lämpligt att sammanslutningen inleder eller fortsätter ett adoptionssamarbete med det andra landet.

5. det med hänsyn till kostnadsbilden och omständigheterna i övrigt bedöms som lämpligt att sammanslutningen inleder eller fortsätter ett adoptionssamarbete med det andra landet, *och*

6. *sådan annan verksamhet än internationell adoptionsförmedling som sammanslutningen bedriver, inte äventyrar förtroendet för adoptionsverksamheten.*

En sammanslutning som beviljats auktorisation för att arbeta med internationell adoptionsförmedling i ett annat land får *verka* i det landet endast om behörig myndighet i det andra landet har gett sitt tillstånd till det, eller har förklarat att den är beredd att acceptera sammanslutningens verksamhet i landet.

En sammanslutning som beviljats auktorisation för att arbeta med internationell adoptionsförmedling i ett annat land, *viss del av ett annat land eller med viss adoptionskontakt i ett annat land*, får *bedriva verksamhet* i det landet endast om behörig myndighet i det andra landet har gett sitt tillstånd till det, eller har förklarat att den är beredd att acceptera sammanslutningens verksamhet i landet.

I ärenden om auktorisation enligt denna paragraf *skall* MIA samråda med den svenska utlandsmyndigheten i det andra landet om det inte är uppenbart

I ärenden om auktorisation enligt denna paragraf *ska* MIA samråda med den svenska utlandsmyndigheten i det andra landet, om det inte är uppenbart obehöv-

obehövt, samt vid behov med barnrättsorganisationer som verkar i det andra landet.

ligt, samt vid behov med barnrättsorganisationer som verkar i det andra landet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.